

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Škola:	Střední škola obchodní, České Budějovice, Husova 9
Projekt MŠMT ČR:	EU PENÍZE ŠKOLÁM
Číslo projektu:	CZ.1.07/1.5.00/34.0536
Název projektu školy:	Výuka s ICT na SŠ obchodní České Budějovice
Šablona III/2:	Inovace a zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT
Číslo šablony:	VY_32_INOVACE_CJL_641
Předmět:	Český jazyk a literatura
Tematický okruh:	Literatura 19. století
Autor, spoluautor:	Mgr. Iveta Bašná
Název DUMu:	Májovci I. - Jan Neruda
Pořadové číslo DUMu:	01
Stručná anotace:	Májovci – život a dílo Jana Nerudy, seznámení s tvorbou prostřednictvím ukázek, jednotlivé oblasti tvorby (poezie, próza, novinářská činnost)
Ročník:	2.
Obor vzdělání:	65-42-M/02 Cestovní ruch, 63-41-M/01 Ekonomika a podnikání
Metodický pokyn:	Prezentace slouží ve výuce jako součást výkladu a lze ji také použít jako materiál k samostudiu.
Výsledky vzdělávání:	Žák aktivně zařadí typická díla do jednotlivých uměleckých směrů a příslušných historických období, zhodnotí význam daného autora i díla pro dobu, v níž tvořil, pro příslušný umělecký směr i pro další generace.
Vytvořeno dne:	14. 02. 2013
Pokud není uvedeno jinak, uvedený materiál je z vlastních zdrojů autora.	

Generace májovců

- vstupuje do literatury roku 1858 almanachem Máj
- aktivizuje český kulturní život
- hlásí se k odkazu K. H. Máchy – zásadní inspirace
- znaky tvorby: zájem o současné dění – novinářská činnost
realistické zobrazení skutečnosti
snaha o světovost české literatury

Jan Neruda

1834 – 1891

- básník, prozaik, dramatik, novinář
- dětství prožil na Malé Straně
- studoval práva a filozofii
- podnikl řadu cest (Francie, Egypt Turecko)
- nikdy se neoženil, k jeho láskám patřila i spisovatelka Karolina Světlá

http://cs.wikipedia.org/wiki/Jan_Neruda

Poezie (výběr):

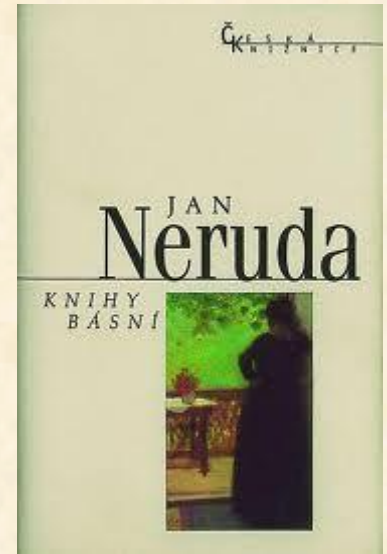
Hřbitovní kvítí – pesimismus, skepse, sociální otázky, dobovou kritikou přijato záporně

Písně kosmické – touha po poznání vesmíru, polidšťující pohled na něj, ale i vědecký přístup

Balady a romance – oba pojmy zaměňuje

balada – báseň s pochmurným dějem a tragickým koncem

romance – veselá, optimistická báseň

<http://www.bookfan.eu/kniha/31767/Knihy-basni>

Následující ukázky zařadíte ke sbírkám:

Z oblohy bílý měsíček,
starobný nebes tatíček,
stříbrné světla pýří
po celém světě šíří.

Dokola jeho dětičky,
drobounké, smavé hvězdičky
dukátkovými hlasy
zvoní na krásné časy. (1)

Byl jsi chůd – však bujní tvoji snové
nasypali po cestách tvých zlato;
však že zlato sypali ti snové,
nedal svět ti ani chleba za to.

Nebyls krásným – chtěls však dobýti si
od dívčiny marné věrnou lásku;
přišel jiný, pustil jsi se v závod,
pustil jsi se v závod – prohráls sázku. (3)

Až po svítání, v bílé ranní době
zas sekyru svou v koráb zaráží,
a uvnitř již jak v hrobě.

Již voda otvorem si cestu klestí,
teď vyhoupla si první mrtvolu,
John rychle po ní pěstí.

Tvář mrtvou k sobě obrátil: „Eh kletě!
je po svatbě – já tady za vlasy
mrtvého držím zetě!“ (2)

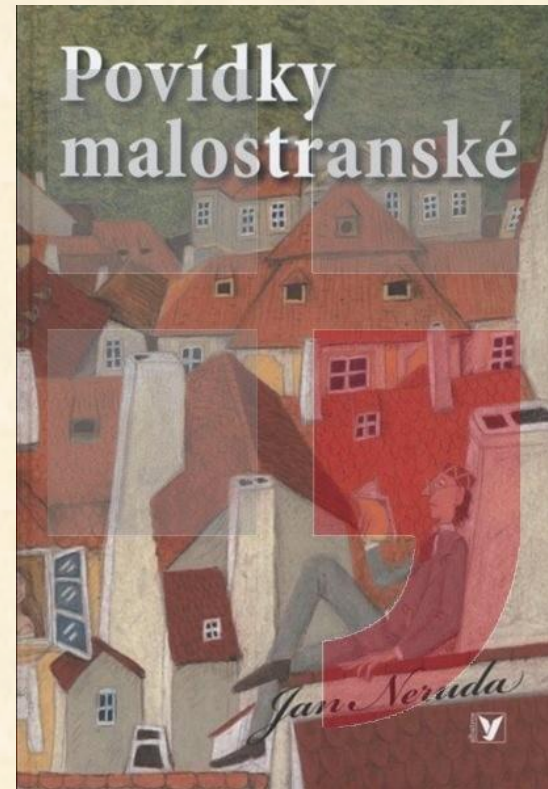
Próza (výběr):

Povídky malostranské

- vrcholné prozaické dílo Jana Nerudy
- obsahuje 13 povídek spojených prostředím Malé Strany, které autor důvěrně zná
- původně publikovány samostatně časopisecky (např. časopis Květy)

K nejznámějším patří:

Přivedla žebráka na mizinu
O měkkém srdci paní Rusky
Doktor Kazisvět
Hastrman

Doplňte název povídky a shrňte obsah ukázky, **pokuste se odhadnout závěr:**

Víc pan Vojtíšek po Malé Straně nežebral. Za řekou ovšem také nemohl chodit od domu k domu, neznali ho tam lidé a neznali policajti. Usadil se na Křížovnickém plácku u podloubíčka klementinského, zrovna naproti vojenské strážnici, která stávala u mostu. Vídal jsem ho tam po každé, když jsme v prázdné čtvrtce odpůldne zašli si na Staré Město podívat se na výlohy ryneckých kněhkupců.

Čepice ležela před ním dnem na zemi, hlava byla vždy svěšena k prsoum, v ruce držel růženec, nevšímal si nikoho. Pleš, tváře, ruce neleskly a nečervenaly se více jako před nedávnem, sežloutlá kůže se byla scvrkla do šupinatých vrásek. Mám, nemám to říci? – ale proč bych to neřekl, že jsem se netroufal přímo k němu, že jsem se plížil vždy kolem pilíře, abych mu mohl čtvrtce své jmění, šajnový groš, odzadu hodit do čepice a pak rychle utéci.

Pak jsem ho potkal jednou na mostě; vedl ho policajt na Malou Stranu. A pak jsem ho nespatriil už nikdy.

Novinářská činnost

Působí například v Národních listech, časopisech Květy, Lumír.
Uvádí nový žánr – fejeton.

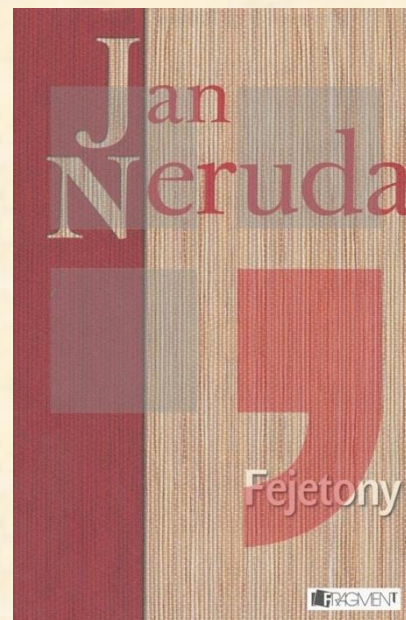
Fejeton (z franc. *feuilleton* respektive *feuille* [fœj] = *lístek*), či též **poznámka pod čarou**, v češtině také tzv. **podčárník**, je specifický publicistický žánr, obvykle používaný v tisku jako protějšek k hlavním článkům. Vtipně zpracovává zdánlivě nevýznamné, ale zajímavé téma a ukazuje všední věci v novém světle, přičemž je autor hodně subjektivní a vychází z vlastních zážitků.

Fejetony podepisuje trojúhelníkem, ve své době byly velmi populární. Později vycházejí knižně:

Studie krátké a kratší

Menší cesty

Obrazy z ciziny

Řešení:

Poezie: ukázka 1 - Písně kosmické
ukázka 2 - Balady a romance
ukázka 3 - Hřbitovní kvítí

Próza: povídka Přivedla žebráka na mizinu, končí smrtí hlavního hrdiny

ZDROJE:

NERUDA, Jan. *Písně kosmické* [online]. V MKP 1. vyd. Praha : Městská knihovna v Praze, 2011
Dostupné z WWW: <http://web2.mlp.cz/koweb/00/03/37/00/56/pisne_kosmicke.pdf>.

NERUDA, Jan. *Balady a romance* [online]. V MKP 1. vyd. Praha : Městská knihovna v Praze, 2011
Dostupné z WWW: <http://web2.mlp.cz/koweb/00/03/65/85/53/balady_a_romance.pdf>.

Neruda, Jan. *Hřbitovní kvítí* [online]. V MKP 1. vyd. Praha : Městská knihovna v Praze, 2011
Dostupné z WWW: <http://web2.mlp.cz/koweb/00/03/37/00/12/hrbitovni_kviti.pdf>.

NERUDA, Jan. *Povídky malostranské* [online]. V MKP 1. vyd. Praha : Městská knihovna v Praze, 2011
Dostupné z WWW: <http://web2.mlp.cz/koweb/00/03/37/00/60/povidky_malostranske.pdf>.

PROKOP, Vladimír. *Literatura 19. a počátku 20. století: od romantiků po buřiče*. Sokolov: O.K. - Soft, 2005.

<http://cs.wikipedia.org/wiki/Fejeton>

Zdroje obrázků jsou citovány přímo v textu.